

ומוסיפה הגמרא על דברי רבה:

אדברי רבה במקום אחר.

ואפילו במקום שהשיירות מצויות, שאמר רבה שאז חוששין שמא נפל מאדם אחר, והוא דווקא במקרה שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת [שידוע לנו שיש באותה העיר שנכתב בה הגט שני בני אדם, ששם שוה. כגון ששם "יוסף בן שמעון"]. שאז חוששין שנפל הגט מאדם אחר ששמו כשמו⁽¹⁰⁴⁾, ואף שמות נשותיהן שוין.

אבל אם לא הוחזקו, אין חוששין שמא יש שם עוד אדם בעל אותו שם, ואף אין חוששין שמא יש עיר אחרת ששמה כשם עיר זו, ושם יש אדם בעל אותו שם, משום שחשש רחוק הוא⁽¹⁰⁵⁾.

דאי לא תימא הכי, קשיא דברי רבה —

דההוא גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא [שנמצא בבית דינו של רב הונא], דההו כתוב ביה שנכתב בשוירי מתא, דעל רכוס נהרא [בעיר שוירי, היושבת על הנהר רכיס].

אמר רב הונא: אף שבא אדם וטוען שאדם יח-ב מהעיר שוירי שלח את הגט בידו, וממנו נפל, ואנו יודעים שאין בעיר שוירי שני אנשים בעלי אותו שם, מכל מקום חיישינן לשני שוירי⁽¹⁰⁶⁾ [חוששין שמא יש שתי ערים ששמן "שוירי"], ובעיר שוירי האחרת יש אדם ששמו כשמו, וממנו נפל, ולכן אין מחזירין לו⁽¹⁰⁷⁾ (108).

ואמר ליה רב חסדא לרבה: פוק עיין בה, דלאורתא בעי מינך רב הונא [צא עיין

106. חשש זה הוא דווקא כשנפל הגט. אבל בלאו הכי, אם לא הוחזקו שני יוסף בן שמעון, נחשב הגט מוכיח מתוכו שהוא של מחזיקו, ואין חוששין לשני שוירי. שאם לא כן, לרבי מאיר שצריך שיהא הגט מוכיח מתוכו, לא יוכל אדם לגרש את אשתו! תוס'.

107. כך משמע מפשטות לשון רש"י והראשונים, שאמר רב הונא את דבריו בניחותא, שאכן חוששין לשני שוירי.

אבל התוס' במס' בבא בתרא [קע"ב ע"ב, ד"ה מינך] כתבו, שאמר רב הונא את דבריו בדרך ספק: האם אכן חוששין לשני שוירי? ועיי' בשטמ"ק.

108. כתבו התוס' להלן [כ' ע"ב, ד"ה איסורא], שחשש דרבנן הוא, שהחמירו בגט משום איסור אשת איש.

שאבד הגט, וראה שלא עבר שם אדם עד שעת המציאה. ועיי' בראשונים שביארו לפי זה, למה תלוי הדבר בשיירות מצויות.

104. הקשו התוס', אם כן, שהוחזקו, אף במקום שאין השיירות מצויות, היאך מחזירים את הגט לזה התובעו, הרי יתכן שהגט שייך לאדם השני ששמו כשמו!

ותירצו, שכיון שאנו יודעים שזה התובעו אכן איבד גט, אין לחשוש שמא נפל דווקא מהאחר. עיי"ש.

וכתבו התוס', שצריך להעמיד את הסוגיא כרבי אלעזר, שסובר שעדי מסירה כרתי. כי לשיטת רבי מאיר, שעדי חתימה כרתי, צריך שיהא מוכח מתוך הגט של מי הוא. וכיון שהוחזקו שני יוסף בן שמעון, אין זה מוכח מתוכו.

105. כך כתב רש"י במס' גיטין [כ"ז ע"א, ד"ה ואפילו].

בדבר, כי בערב ישאל אותך רב הונא בענין זה⁽¹⁰⁹⁾.

נפק⁽¹¹⁰⁾, דק, ואשכח [יצא רבה, דקדק בדבר, ומצא] ראייה לדבר.

דתנן: כל מעשה בית דין [כל דבר שהיה מקויים בבית דין] שנמצא, שאז אין לחשוש שנמלך שלא ליתנן — הרי זה יחזיר.

וגט זה שנמצא בבית דינו של רב הונא — מקויים היה, שלשם כך הביאוהו לשם. ואם כן, הרי שאין כל חשש, ולכן יחזירנו לשליח התובעו⁽¹¹¹⁾.

ועתה ממשיכה הגמרא לבאר את הקושיא מרבה על רבה:

והא בי דינא דרב הונא, דמתוך שהכל באין לדון שם, **כי** [כמו] **מקום שהשיירות מצויות דמי**, ובכל זאת **קא פשיט רבה דיחזיר את הגט** לזה שטוען שהוא שלו!

אלמא, מוכח מכאן, שרק **אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון** בעיר אחת — **אין**, אז חוששין לכך. **אי לא הוחזקו** — לא חוששין. ולכן אמר רבה שאין חוששין לשתי ערים ששמך שוירי, שהרי לא הוחזקו שתי ערים כאלו.

עבר רבה עובדא בגט שנמצא **בבי כיתנא** [להלן יבואר מהו מקום זה] **דפומבדיתא כשמעתיה** [כשמועתו], כדבריו לעיל, שחוששין לשני יוסף בן שמעון רק אם נתקיימו שני תנאים:

א. שנמצא השטר במקום שהשיירות מצויות.

ב. שהוחזקו בעיר שני יוסף בן שמעון.

והיות שבאותו מעשה לא נתקיימו שני התנאים, וכפי שיבואר להלן, הורה רבה להחזיר את הגט.

איכא דאמרי, ש"בי כיתנא" היינו **היכא דמזבני כיתנא** [המקום שמוכרין בו פשתן], והוא דווקא **שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון**, שאז **אף על גב דשכיחין שיירתא** באותו מקום, שבאים לקנות שם פשתן, יחזיר.

ואיכא דאמרי, ש"בי כיתנא" היינו **היכא דתרו כיתנא** [המקום ששורין בו פשתן], ויחזיר **אף על גב דהוחזקו שני יוסף בן שמעון** בעיר אחת, משום **דלא שכיחא שיירות** באותו מקום.

רבי זירא רמי מתניתין אברייתא [הקשה

מציין לדברי התו"ט במס' אבות [ב' ט']. וכך כתב התו"ט על לשון המשנה "צאו וראו": "כדאמרינן בעלמא "נפק דק ואשכח". והמכוון בכל זה יציאת השכל והשתוטטו להתבונן בעיון ולהשכיל היטב". עיי"ש.

111. כך מתבאר עפ"י דברי רש"י. ועיי' בתוס' שהקשו על פירושו, שפירש שנפל הגט מן השליח, אם כן, מה מועיל ההנפק, הרי כל עוד

109. לפי הראשונים שהבאנו לעיל, שאמר רב הונא את דבריו בניחותא, סבר רב חסדא, שהיות וזו הלכה מחודשת, ודאי ירצה רב הונא לבדוק את רבה, אם גם הוא יכוין לכך.

ולשיטת התוס', שרב הונא עצמו נסתפק בדבר, מבואר הדבר בפשטות, שסבר רב חסדא שודאי ירצה רב הונא לדון בדבר עם רבה.

110. הגרעק"א בגליון הש"ס [גיטין כ"ז ע"א]

קושיה מהמשנה שהובאה לעיל על ברייתא] — ומשני [ותירץ את קושייתו]:

תנן: המביא גט ואבד הימנו, מצאו לאלתר — כשר. ואם לאו — פסול.

ורמינהי: מצא גט אשה בשוק, בזמן שהבעל מודה שנתן את הגט לאשה, וממנה אבד — יחזיר לאשה.

ואם אין הבעל מודה, אלא טוען שממנו נפל, ולא נתנה לה עדיין — לא יחזיר לא לזה ולא לזה [לא לבעל ולא לאשה].

לבעל לא יחזיר, שמא כבר גירשה, ונפל מן האשה. ואם יחזיר לבעל, הוא עלול לשקר ולומר שכבר פרע כתובתה, ולכן החזירה לו את הגט.

ולאשה לא יחזיר, שמא כתב הבעל את הגט, ולבסוף נמלך ולא גירשה. ואם יחזיר לה את הגט, עלולה היא לינשא בו שלא כדין.

קתני מיהת [על כל פנים שנינו]: בזמן שהבעל מודה — יחזיר לאשה, ולא חילק התנא בין זמן מועט לזמן מרובה. משמע,

ואפילו אם נמצא הגט לזמן מרובה יחזיר! ומשני [ותירץ רבי זירא]: כאן, במשנה, מדובר במקום שהשיירות מצויות. ולכן אם עבר זמן מרובה משעת האבידה, יש לחוש שמאחר נפל.

ואילו כאן, בברייתא, מדובר במקום שאין השיירות מצויות, ולכן אין חשש.

איכא דאמרי בדעת רבי זירא, שמה ששנינו שלא יחזיר, והעמדנו שמדובר במקום שהשיירות מצויות, היינו דווקא והוא שהוחזקו שם שני יוסף בן שמעון, דאז לא נהדר, והיינו כדעתו דרבה, שסובר כך לעיל.

ואיכא דאמרי בדעת רבי זירא, שהוא מעמיד את המשנה אף על גב דלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון, שגם בכהאי גוונא לא נהדר [לא יחזיר], ונמצא שרבי זירא פליגא על דרבה(112).

ואמרינן: בשלמא רבה, שהקשה מהמשנה במסכת גיטין על משנתנו, מובן למה לא אמר ברבי זירא, שהקשה מהמשנה במסכת גיטין על הברייתא. משום שמתניתין על

לא בא הגט ליד האשה, יש לחוש לנמלך ולא נתן. ועוד, שהאשה מקיימת את הגט, ולא הבעל!

וכתבו, שאפשר להעמיד בשני אופנים: או שהיה בו הנפק, ואז מדובר שהאשה תובעתו, ואומרת שנפל ממנה. ומוכיח רבה מהמשנה שם, שאף ששיירות מצויות, כיון שלא הוחזקו — יחזיר.

או שנעמיד שנפל מהשליח, ואז צריך לומר שמדובר שלא היה בו הנפק, שהרי האשה מקיימת את הגט, ולא הבעל. ואעפ"כ הביא

רבה ראייה מהמשנה, שכשם שמצינו שם, שהיות וכתוב בו הנפק, שאז ודאי שנפל השטר מהמלוה, אין אנו חוששין לשני יוסף בן שמעון, ויחזיר למלוה, כמו"כ הכא, היות ונפל מהשליח, אין לחשוש שמא כתובין היו ונמלך לבסוף שלא ליתנן, כי אין הבעל יכול לבטל את הגט שלא בפני השליח. וכמו"כ אין לחשוש לשני יוסף בן שמעון. עיי"ש.

112. עיי' ברשב"א [במס' גיטין] שהקשה, מנא להו לאיכא דאמרי שרבי זירא חולק על רבה,

מתניתין — אלימא ליה לאקשוויי [קושיה עדיפה היא], משום שהמשנה היא עיקר, ותמוה הדבר כששתי משניות סותרות זו את זו.

מה שאין כן ברייתא הסותרת לדברי המשנה, שאין זו קושיה גדולה כל כך, כי אפשר לומר שהברייתא אינה עיקר. כי אם רבי, שסידר את המשניות, לא שנה את האמור בברייתא, מנין לרבי חייא [שסידר את הברייתא] דין זה?!

אלא רבי זירא, שהקשה על הברייתא, מאי טעמא לא אמר כרבה?

אמר לך רבי זירא: בין המשניות אין כלל סתירה. כי מי קא תני במשנתנו: הא אמר תנו — נותנין, ואפילו לזמן מרובה? הרי לא שנינו כך בפירוש במשנה, אלא רבה דייק כך. ודלמא אפשר לדייק אחרת במשנה: הא אמר תנו — נותנין, ולעולם בדקיימא לך, כפי שנפסק להלכה [במשנה במסכת גיטין]. שזהו דווקא כשנמצא לאלתר.

לכן העדיף רבי זירא להקשות מהברייתא. שכיון ששנה התנא בפירוש שיחזיר לאשה, היה עליו לחלק בין לאלתר לזמן מרובה.

מה שאין כן במשנתנו, שהתנא שנה רק שלא יחזיר, והדין שאם אמר תנו נותנין הוא רק דיוק, לכן לא היה על התנא לפרש אם מדובר דווקא לאלתר, או גם לזמן מרובה.

והוינן בה: למאן דאמר לעיל, שלרבי זירא, במקום שהשיירות מצויות, חוששין שמא מאחר נפל, ואף על גב שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון, ופליגא דרבה [והוא חולק על רבה], שסובר שחוששין רק אם הוחזקו, במאי קא מיפלגי רבי זירא ורבה?

ומבארין: רבה סבר: דקתני [מה ששנינו] כל מעשה בית דין הרי זה יחזיר למי שנכתב השטר עבורו, אף במקרה דאשתכח בבית דין עסקינן⁽¹¹³⁾. והרי בית דין — כמקום שהשיירות מצויות הוא, כפי שאמרנו לעיל, ואף על פי כן שנינו שהרי זה יחזיר. מוכח מכאן, שדווקא והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון, אז חוששין שמא מאחר נפל, ולא יחזיר. אבל אם לא הוחזקו — יחזיר.

ורבי זירא אמר לך: מי קתני [וכי שנינו] במשנתנו: "כל מעשה בית דין שנמצאו בבית דין"? והרי "כל מעשה בית דין יחזיר" קתני, ולא פירשה המשנה היכך נמצאו השטרות. ולעולם אפשר לומר שמדובר דווקא דאשתכח אבראי [שנמצאו השטרות מחוץ לבית דין]. אבל אם נמצאו בבית דין, שהוא מקום שהשיירות מצויות, לא יחזיר, אף שלא הוחזקו.

רבי ירמיה אמר לתרץ את הקושיה דלעיל: מה ששנינו שיחזיר, מדובר כגון דקא אמרי העדים החתומין על הגט: מעולם לא חתמנו — אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון, והוא אדם זה, שתובע עתה את הגט⁽¹¹⁴⁾. ואם כן, ודאי שאין חשש שמא מאדם אחר

במקום הקיום, בבית דין, שהוא מקום ששטרות כאלו מצויין בו. חידושי הר"ן [גיטין כ"ז ע"א].

114. כך פירש רש"י במס' גיטין [כ"ז ע"ב].

הרי שניהם אמרו את אותו תירוץ עצמו!

113. כי כך מסתבר מפשטות המשנה, שמדובר על מעשה בית דין, שמדובר אף אם נמצא

נפל.

ותמהינן: **אי הכי, מאי למימרא** [מה החידוש בזה, פשיטא שיחזיר?]

אבל אם אמר שיש בו **נקב בעלמא**, סתם, ולא פירש את מקומו — **לא** מחזירין.

וטעם הדבר, משום ש**רב אשי מספקא ליה** [מסופק לו], מה ששנינו לקמן, שמחזירין אבידה על פי **סימנים** [שאינם מובהקין], **אי דין דאורייתא** הוא, ואם כן, אפשר לסמוך על סימנים גם לגבי איסורין, ומחזירין על פיהם גט, **אי** [אין] שמא תקנה **דרבנן** היא. ואם כן, דווקא בהשבת אבידה, שדין ממונ הוא, יכולים חכמים לתקן כך, לפי שבכוחם להפקיע ממונו של אדם, שהפקר בית דין — הפקר. אבל לגבי איסורא — לא.

והואיל ונסתפק רב אשי בדבר, לכן אמר שמחזירין גט דווקא על פי סימן מובהק⁽¹¹⁸⁾.

ומבארינן: **מהו דתימא**: אף שהעדים אומרים כך, עדיין **ליחוש** [נחשוש] **דלמא** השטר שנמצא — גט אחר הוא, **ואתרמי שמא כשמא, ועדים כעדים** [וקרה כך המקרה, שגם שמות הבעל והאשה שוים לשמותיהם של אלו שלפנינו, וגם שמות העדים שוים⁽¹¹⁵⁾] — **קא משמע לן** שחשש רחוק הוא, ואין חוששין לכך.

רב אשי אמר לתרץ את הקושיה דלעיל: מה ששנינו שמחזירין את הגט, היינו **בגון** שנותן התובעו סימן, **דקא אמר: נקב יש בו בגט, בצד אות פלונית**, ונמצאו דבריו מכוונים⁽¹¹⁶⁾ ⁽¹¹⁷⁾.

שמחזירין על פי סימן מובהק, דבר פשוט הוא.

117. יש מן הראשונים שכתבו, שרבי ירמיה ורב אשי, שתירצו את שני התירוצים האחרונים, סוברים שגט שנמצא לאחר זמן מרובה, בין שנמצא במקום ששיירות מצויות, אף שלא הוחזקו, ובין במקום שאין השיירות מצויות, והוחזקו, לא יחזיר. והיות ודוחק הוא להעמיד את הברייתא במקרה שאין השיירות מצויות, ואף לא הוחזקו, לכן תירצו כפי שתירצו.

אבל הרשב"א כתב, שבאמת אפשר שגם הם מודים לדברי רבה, שרק אם נתקיימו שני התנאים, אין מחזירין. אלא שבאו ללמדנו, שאף בכהאי גוונא פעמים שמחזירין, והיינו כגון דאמרי עדים וכו', או שנתן סימן מובהק.

118. הקשה רש"י, מנין לנו שנסתפק רב אשי, נאמר שפשוט לו שסימנים דרבנן, ולכן גבי גט

אבל התוס' כאן פירשו, שאף שאין העדים מעידין שזהו אותו יוסף בן שמעון, מכל מקום מחזירין לו. כי באמת אין חוששין שאדם זה משקר, אלא שאף שאנו מאמינים לו שאבד ממנו גט, חוששין אנו שמא גם מאחר ששמו כשמו אבד, ולכן, במקרה שהעדים מעידים שחתמו רק לאחד, הרי מתברר שאין עוד גט כזה, ולכן מחזירין לו.

115. ומדובר שאין העדים לפנינו, אלא ששלחו לנו עדות על כך, שמעולם לא חתמו אלא ליוסף בן שמעון פלוני. אבל אם הם רואים את השטר, ומעידים שזוהי חתימתם, ושחתמו רק לזה שלפנינו, פשוט שאין חוששין לכלום. ריטב"א.

116. כתב הריטב"א, שבא רב אשי ללמדנו, דלא גזרינן שלא יחזיר בסימן מובהק, שמא יבואו להחזיר בסימן שאינו מובהק. אבל עצם הדבר,

מעשה ברבה בר בר חנה — שהיה שליח להביא גט —

יט-א דאירכס ליה גיטא בי מדרשא [אבד לו הגט בבית המדרש]! (1)

אמר רבה בר בר חנה לחכמים באי בית

המדרש שמצאו את הגט:

אי סימנא אית לי בגויה [אם סימן הוא זה שחשוב בעיניכם — יש לי בן].

אי טביעות עינא (2) אית לי בגויה [ואם טביעות עין היא זו שחשובה בעיניכם —

שכתוב בו יוסף בן שמעון, בכי האי גוונא חשש דאורייתא הוא, ראה שם.

והנה, הלוא הדין הוא: "בעל שאמר גרשתי את אשתי נאמן", ונמצא, שאילו היה זה הבעל שאומר בפנינו שהיה לו גט ואבד, יש לנו להאמינו שאכן אבד לו גט, ובאופן זה אין אנו צריכים לסימנים אלא כדי שלא נאמר: שמא הגט הזה שלפנינו אבד מרבה בר בר חנה השני, והיות וחשש זה אינו אלא חשש מדרבנן, יש לנו לסמוך על סימנים אפילו אם סימנים דרבנן, ולא היה לו לרבה בר בר חנה להסתפק; ובהכרח שרבה בר בר חנה היה השליח, ואין אנו סומכים על אמירתו שהיה לו גט ואבד, ונמצא שאנו באים לסמוך על הסימנים כדי להוכיח שאכן היה לו גט ואבד, ובאופן זה מן התורה אנו חוששים שמא גט זה של אחר הוא ששמו כשמו ושמה כשמה, ולכן, אם סימנים דרבנן אין לסמוך על הסימנים; ומה שיש להעיר על זה יתבאר בהערה 4.

וב"שיעורי רבי שמואל" [עמוד מו ומז בדפי הספר], כתב לבאר דברי רש"י, על פי מה שהביא מכמה ראשונים, שהבעל עצמו נאמן בטביעות עין אפילו כשאינו צורבא מרבנן, [וראה שם בד"ה והטעם, שביאר שני טעמים בזה; הובאו הדברים בהערה 4 אות ב], ואם כן זה הוא טעם רש"י, שהרי בהמשך מבואר שלא היה נאמן בטביעות עין אלא משום שהוא צורבא מרבנן, ובהכרח שלא היה אלא שליח.

2. א. כתב רש"י: "טביעות עינא, מכירו אני בכתב ידי הסופר והעדים, מדת ארכו ורחבו

צריך דווקא סימן מובהק, ונפשוט את הבעיה אם סימנים דאורייתא או דרבנן!

ותירץ, שמכל מקום אין ראייה לכך מדבריו. כי גם אם נאמר שנסתפק בדבר, עדיין אי אפשר להחזיר גט בסימנים שאינם מובהקין.

1. ברש"י פירש שרבה בר בר חנה היה שליח להביא את הגט; ונתקשו האחרונים: למה פירש רש"י כן, ולא פירש כפשוטו, שרבה בר בר חנה עצמו היה הבעל?!

ורבי עקיבא איגר [תשובה קז ד"ה ונראה ראייה] רצה לפרש בדעת רש"י; דהנה מבואר בסוגיא כאן, שנסתפק רבה בר בר חנה אם סימנים דאורייתא וסמכו על הסימן, או שמא סימנין אינם אלא מדרבנן, ואי אפשר לסמוך על סימן שאינו מובהק להתיר אשת איש דאורייתא, ולא סמכו אלא על טביעות עין.

וכתב לבאר בהקדמת שני דברים:

האחד: יש להסתפק: אם סימנין דרבנן, ואנו באים לסמוך על הסימנים לפשוט ספק שאין מסתפקים בו אלא מדרבנן, אם יש לסמוך על הסימנים או לא? ויש לומר, שרש"י סובר, שבזה יש לסמוך על הסימנים אפילו אם סימנים דרבנן. השני: כתבו התוספות לקמן כ ב ד"ה איסורא: שחשש לשני יוסף בן שמעון אינו אלא מדרבנן, וצידד רבי עקיבא איגר לפרש את דבריהם, שאם יודעים אנו ביוסף בן שמעון שאבד גט, ונמצא גט שכתוב בו יוסף בן שמעון, אז אינו אלא חשש דרבנן לומר שמא אבד גט זה מיוסף בן שמעון האחר; אבל אם אין אנו יודעים ביוסף בן שמעון זה שאבד גט, ואנו מוצאים גט